

Käyttöohje

24.10.2023

Oopperasampo.fi-portaalin avulla voi hakea, selata ja analysoida suomalaisia ooppera- ja musiikkiteatteriesityksiä vuosilta 1830–1960 Sibelius-Akatemian Reprises-tietokannan tietoihin perustuen. Lisätietoa Oopperasampo-hankkeesta löytyy sen kotisivulta:

<https://seco.cs.aalto.fi/projects/oopperasampo/>

Oopperasammon käyttöliittymä on [Sampo-UI-mallin](#) mukainen: Pääsivulla on joukko ”sovellusnäkyymiä”, joita klikkaamalla avautuu erilaisia sovelluksia. Sovellusnäkymät tarjoavat käytettäväksi tyypillisesti ns. fasettihaun, jolla voi hakea ja selailla näkymän yksilöitä, kuten musiikkiesityksiä ja henkilöitä. Hakutulosta voidaan sitten tutkia ja visualisoida eri tavoilla välilehdillä esimerkiksi tilastoina tai ajanalle projisoimalla.

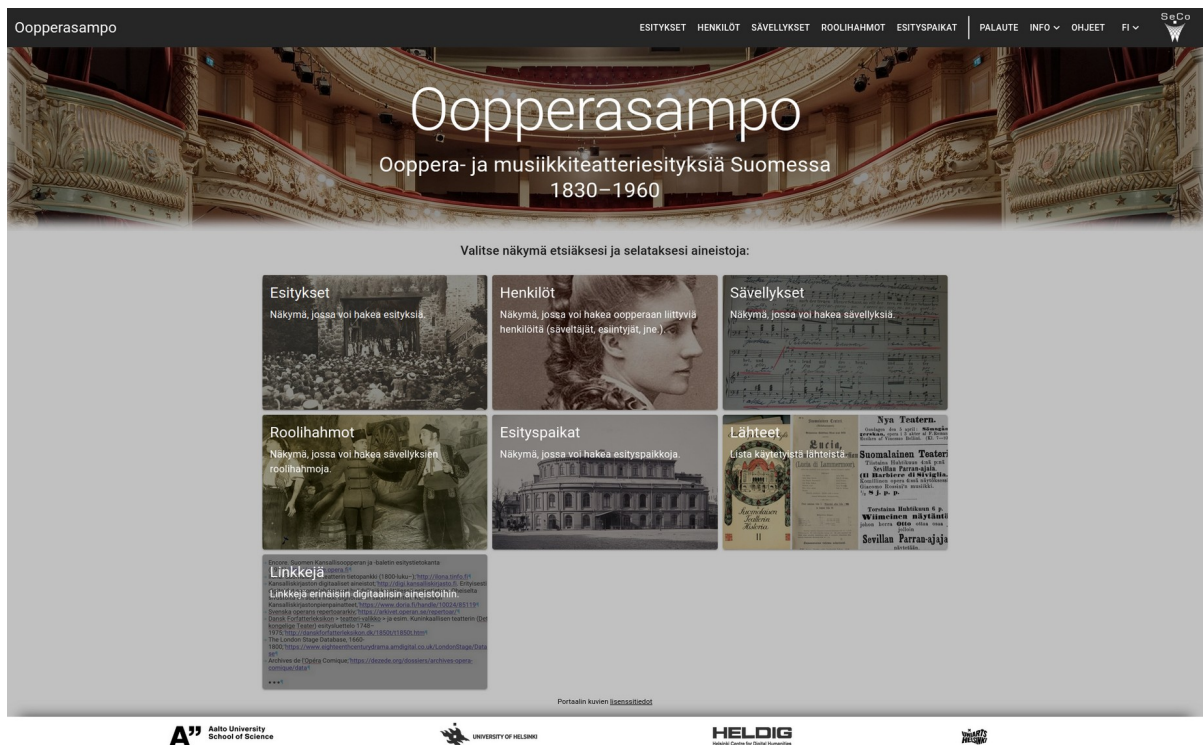
Hakutuloksen yksilöltä voi ottaa tarkemmin tutkittavaksi niiden linkkiä klikkaamalla. Näin päätyy yksilön omalle ”kotisivulle”, johon on koottu tietoa ja linkkejä ko. yksilöön kuten henkilöön tai esitykseen liittyen. Myös yksilön tutkimista varten voi olla tarjolla erilaisia data-analyttisiä välineitä omilla välilehdillä, vastaavaa tapaan kuin hakutuloksille, ts. yksilöjoukoille.

Sovellusnäkyminä voi olla myös portaalin sisältöihin liittyviä infosivuja ilman fasettihakukonetta.

Pääsivu

Oopperasammon sisältöihin voi tutustua valitsemalla vastaava sovellusnäkyminen portaalin pääsivulta (kuva 1):

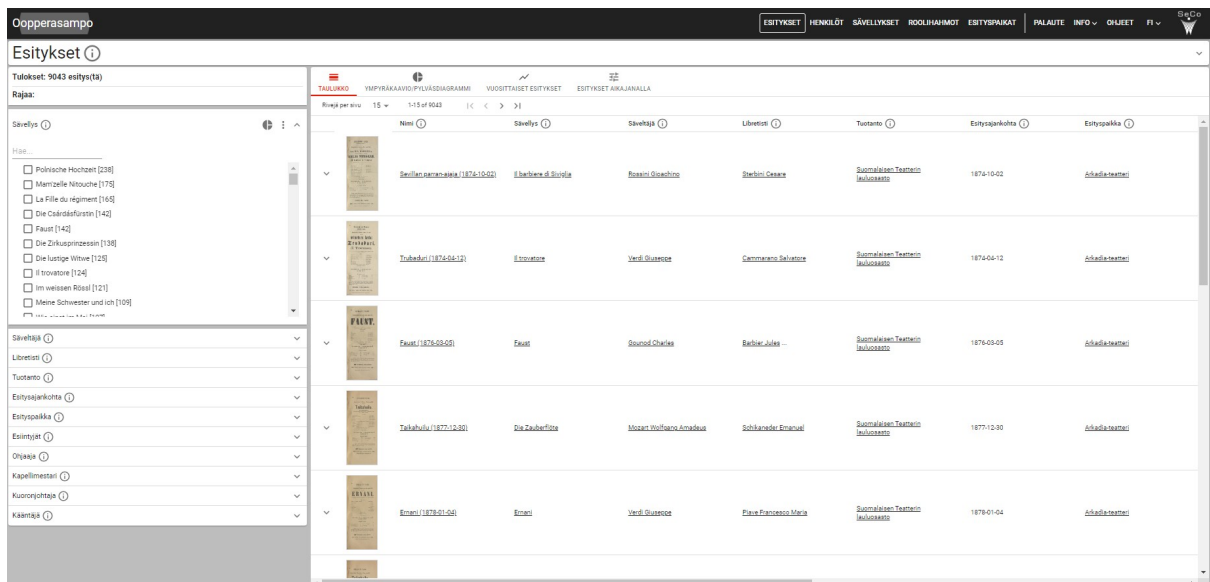
1. Esitykset: Hakunäkymä ooppera- ja musiikkiteatteriesityksiin
2. Henkilöt: Hakunäkymä esityksiin liittyvistä henkilöistä
3. Sävellykset: Hakunäkymä sävellyksiin
4. Roolihahmot: Hakunäkymä esitysten roolihahmoille
5. Esityspaikat: Hakunäkymä esityspaikkoihin
6. Lähteet: Infosivu Oopperasammon tietolähteistä
7. Linkkejä: Infosivu musiikkiteatteriesityksiin liittyvistä muista verkkopalveluista

Kuva 1: Oopperasammon pääsivu

Pääsivun yläpalkissa on hakuikkuna, jolla voi hakea järjestelmän tuntemien yksilöiden kotisivuja merkkijonohauulla.

Yläpalkissa ovat myös painikkeet, joista voi antaa palautetta järjestelmän kehittäjille (PALAUTE) ja avata nämä ohjeet (OHJE). INFO-painikkeen valikolla saa lisätietoa portaalista, Oopperasampo-projektista, käytetyistä lähteistä ja linkeistä sekä kuvien lisenssitiedoista.

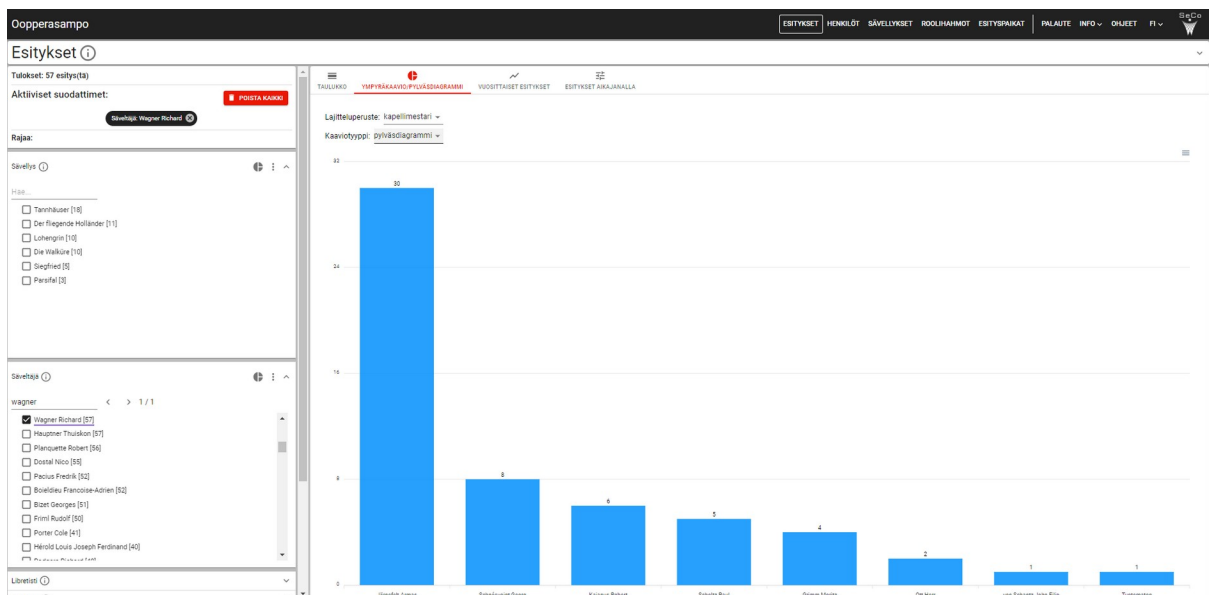
Kuva 2: Oopperasammon Esitykset-sovellusnäköymä. Vasemmalla 12 hakufasettia, joista Sävellys-fasetti on avattu. Oikealla hakutulokset TAULUKKO-välilehdellä. Hakutuloksia voi lisäksi visualisoida vä-lilehdillä YMPYRÄKAAVIO/PYLVÄSDIAGRAMMI, VUOSITTAISET ESITYKSET ja ESITYKSET AIKAJANALLA.

Sovellusnäkymät 1-5

Sovellusnäkymien vasemmalta puolelta löytyvät näkymäkohtaiset fasetit, joista voi tehdä hakuvalintoja halutussa järjestyksessä fasetin hakukategorioita klikkaamalla (kuva 2). Tekstihaulle (esimerkiksi henkilön nimille) ja aikaväleille (esimerkiksi esityksen ajankohta) on omat hakusuodattimensa. Kun-kin valinnan jälkeen jokaiselle fasettikategorialle lasketaan lukuarvo (hit count), joka kertoo hakutulos-oksen yksilöiden lukumäärän, jos ko. kategoria valitaan seuraavaksi. Näin haussa ei päädy umpiku-jaan, jossa hakutuloksia ei ole lainkaan.

Näkymän oikealla puolella näkyy hakutulos erilaisilla välilehdillä esitettynä. Oletuksena on taulukko-muoto, jossa jokainen rivi vastaa yksilöä ja sarakkeet kertovat siihen liittyviä metatietoja, kuten fa-settivalintojen arvoja. Tuloksia voi (yleensä) järjestää sarakkeiden sisällön perusteella sarakkeen ot-sikkojen kautta, esimerkiksi henkilöt nimen mukaiseen aakkosjärjestykseen tai esitysten ajankohdan mukaan.

Kuvassa 3 käyttäjä on ensin hakenut kaikki Wagnerin oopperoiden 57 esitystä ja visualisoinut niitä YMPYRÄKAAVIO/PYLVÄSDIAGRAMMI välilehdellä, jolla aineistoa voi lajitella säveltäjän, kapellimesta-rin, ohjaajan, tuotannon ja esityspaikan suhteen joko ympyräkaavion tai pylväsdigrammin avulla.

Kuva 3: Wagnerin oopperoiden esitysten (57) kapellimestarit pylväsdigrammin avulla vertailtuina. Armas Järnefelt oli joukosta aktiivisin ja johti 30 eri esitystä.

Tarkemmat ohjeet näkymän käyttöön löytyvät fasettien päällä ja näkymän yläreunassa olevien ohjeiden kautta, jotka avautuvat i-painikkeella.

Yksilöiden kotisivut

Jokaisen yksilön kotisivulle on koottuna tietoa yksilöstä. Kuvassa 4 käyttäjä on ollut kiinnostunut Richard Wagnerin Tannhäuser-oopperan esityksistä ja valinnut hakutuloksesta niistä varhaisimman.

Oopperasampo			ESITYKSET	HENKILÖT	SÄVELLYKSET	ROOLIAHMOT	ESITYSPAIKAT	PALAUTE	INFO	OHJEET	FI	SeCo
Esitys ⓘ												
Tannhäuser (1857-08-05)												
			TAULUKKO									
Kuva ⓘ												
URI ⓘ			http://idf.fi/oopperasampo/performances-17457030									
Nimi ⓘ			Tannhäuser (1857-08-05)									
Sävellys ⓘ			Tannhäuser									
Säveltäjä ⓘ			Wagner Richard									
Libretisti ⓘ			-									
Tuotanto ⓘ			Franz Thomés operasällskap från Riga									
Esitysjankkohta ⓘ			1857-08-05									
Esityspaikka ⓘ			Esplanadi-teatteri									
Esiintyjät ⓘ			• Biterolf - • Elisabeth Pettenkofer Fru • Heinrich der Schreiber - • Hermann, Thüringenin maakreivi Pettenkofer Herr • Nuori palmenpolka - • Reinmar von Zweter - • Svenner 1 - • Svenner 2 - • Svenner 3 - • Svenner 4 - • Tannhäuser Arnold Herr • Venus Hofmann Mlle • Walther von der Vogelweide - • Wolfram von Eschenbach Duschnitz Herr									
Ohjaaja ⓘ			-									
Kapellimestari ⓘ			Ott Herr									
Kuoronjohtaja ⓘ			-									
Kieli ⓘ			-									
Kääntäjä ⓘ			-									
Kausi ⓘ			1857-1858									
Orkesteri ⓘ			-									
Liput ⓘ			-									
Lisätietoja ⓘ			Tannhäuser. Lähde: Helsingfors Tidningar no 60 05.08.1857, Finlands Allmänna Tidning no 183 12.08.1857.									

Kuva 4: Richard Wagnerin oopperan Tannhäuser ensimmäisen suomalaisen esityksen 5.8.1857 kotisivu. Esitys pidettiin Esplanadi-teatterissa kapellimestarina Herr Ott.